

Pholidota articulata - Tục Đoạn Đốt

Ngày lễ Độc Lập 4-7-2020 vừa qua, thực là buồn thảm nạn viêm phổi Vũ Hán bùng phát trở lại bởi vì giới trẻ bị cấm túc tại gia mấy tháng nên cuồng căng đòi ra đường, ra biển. Thêm vào đó, phong trào đòi quyền sống cho người da đen (Black Lives Matter) nổi lên khắp nơi với những cảnh đốt phá, lập khu tự trị, đòi giải giới cảnh sát. Những người này đua nhau hò hét mà chẳng thèm đeo khẩu trang hay giữ khoảng cách an toàn cho nên dịch bệnh lan tràn làm cho chính quyền lúng túng, dân chúng hoang mang lo sợ.

Biết thân phận tuổi già, sức yếu chúng tôi đành ngồi nhà, khi xem truyền hình theo dõi những cảnh bạo loạn hoặc thưởng thức hàm thụ những món ăn hay vào máy điện toán xem tin tức trên trang Hoa lan Việt Nam VNOS. Tại đây các bạn yêu lan tại thường bỏ những hình ảnh hoa lan để cho những người cùng một thú vui thưởng lãm, hoặc chuyện hội họp, ăn uống lên để bạn bè được biết.

Một tấm hình tuyệt đẹp của anh Vũ Đình An hiện lên trước mắt với chú thích: *Pholidota articulata* - Tục Đoạn Đốt.

Bức ảnh này đã làm cho tôi tạm quên đi những buồn phiền vì dịch bệnh. Nói về nghệ thuật hội họa hay nhiếp ảnh, mỗi người một ý không thể tranh cãi được. Nhưng đối với tôi, đây là một tuyệt tác phẩm, dù rằng chủ đề chẳng có gì là hấp dẫn. Cây cành khẳng khiu, hoa nhỏ, cánh trắng phơn phớt ánh hồng, lưỡi vàng, trong họng màu nâu thẫm.

Vốn thuộc trường phái hội họa cổ điển, cho nên theo tôi một bức tranh hay một tấm ảnh phải được bố cục vững vàng, chủ đề cần phải đặt ở một trong bốn chủ điểm trên khung hình. Ngoài ra chủ đề phải có màu sắc tươi sáng nhất do đó sẽ làm nổi bật trên bức tranh hay tấm ảnh.

Bức ảnh trên, mặc dầu tác giả có chỉnh sửa cho hình ảnh đẹp hơn, nhưng chúng ta vẫn có thể nhận xét rõ ràng từng chi tiết đặc biệt của thân, lá và hoa gói gọn trong một tấm ảnh làm cho khá hẳn với những bức ảnh thông thường.

Pholidota là một loài phong lan đã được Lindley tường trình vào năm 1825. Trên thế giới có chừng 29 cây, mọc ở khắp Đông Nam Á châu. Việt Nam có 15 cây, tên Việt gọi là: Tục đoạn. (Xin xem chi tiết trong mục Lan Rừng VN từ A-Z.)

Khi nghiên cứu và xem xét các dữ liệu về loài lan này, tôi cứ thắc mắc mãi về cái tên: Tục đoạn chẳng thấy có chút liên quan nào cả đến hoa hay thân lá của cây lan.

Pholidota articulata

Pholidota bracteata

Pholidota chinensis

Pholidota pallida

Sau đó một anh bạn trẻ mà tôi không nhớ rõ là ở Sa Pa hay Điện Biên nói rằng: “*Tục đoạn theo nghĩa Hán Nôm là các đốt tiếp tục mọc ra.*” Chỉ vào cây *Pholidota articulata* anh nói tiếp: “*Cháu đã quan sát cây này, nếu nó bị gãy ngọn, đốt mới sẽ tiếp tục mọc ra.*”

Có lẽ vì thế cho nên khi vị nào đặt tên Việt cho loài lan này đã căn cứ vào cây *Pholidota articulata* chẳng? Bởi vì mấy cây khác chỉ có giả hành chứ không có đốt như cây *Pholidota articulata* trong tấm ảnh này.

Cám ơn anh Vũ Định An đã cho chúng tôi thưởng thức một bức ảnh tuyệt đẹp và đầy đủ chi tiết.

Bolsa giữa mùa đại dịch

Bùi Xuân Đáng